

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN PROMET.

— BRT.

Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. Ljubljanska knjižnica, Ljubljana. — Uredništvo v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 532. — Članki za ozamlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mes. — 5.—, za izvozne D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 28. sept. 1922.

ŠTEV. 113.

Naš gospodarski položaj.

Predsednik zveze industrijev v Zagrebu g. S. D. Alexander je priobčil pred kratkim v dunajski »Neue Freie Presse« o našem gospodarskem položaju zelo informativen članek, ki ga radi njegove aktualnosti prinašamo v naslednjem v gladkih potezah. Članek povdarja uvidoma, da je bil neposredno po zlomu monarhije gospodarski položaj nasledstvenih držav v toliko zelo zapleten, ker je bila potrebna nova orientacija glede industrijske produkcije in uvoza manjkajočega blaga. Posebni karakteristikoni prve dobe po prevratu je bil ta, da je politična svoboda, ki je stopila na mesto stoletnega hlapčevanja, duhove v taki meri angažirala, da je vsakdo presojal tudi izključno gospodarske pojave samo s čisto političnega stališča. Po preteku štirih let pa mora javnost to stališče opustiti in se posvetiti gospodarskim zadevam z večjo treznostjo ter v prvi vrsti obnoviti stare stike, ki jih je sila razmer razbila.

Iniciativo za to restavracijsko delo je dal dr. Beneš, ko je ustvaril malo antanto, ki ima sicer eminentno politični značaj, a istočasno v veliki meri zasleduje gospodarsko-financijske cilje, ker hoče tudi na tem polju zblizati nasledstvene države. Veliki kompleks bivše avstro-ogrsko monarhije ne more tako brzo izgubiti svojega pomena kot gotova gospodarska enota, in je zato naravno, da se izmenjava blaga med posameznimi nasledstvenimi državami nadaljuje. Presežki agrarne produkcije morajo naravno najti svojo pot tja, odkoder je mogoče kriti potrebo po industrijskih predmetih.

Zapad predstavlja industrijsko produkcijo, vzhod pa agrarno. In k tej drugi skupini spadamo mi. Velika obsežnost obdelanega areala, okrog 5.000.000 hektarjev, velike žitnice v Sremu, Vojvodini, Banatu in Bački, bogastvo, ki tiči v naših gozdovih, kovinah, premogu in živini usposablja Jugoslavijo za izvoz teh predmetov v surovem in obdelanem stanju. Naša industrija črpa surovine iz domače zemlje in ima zato agrarni značaj. Naši mlini, tovarne za špirit, tanin usnje itd., naše oprekarne in žage so moderno urejene in omogočajo precejšen izvoz.

Ali mnogočesa nam tudi manjka. Preko noči ni mogoče ustvariti celo vrsto novih industrij, kot bi bilo to tudi želiti v interesu svoje trgovinske bilance. Kot agrarni državi nam primanjkuje kvalificiranih delavcev, in končno zahteva zidanje in oprema novih obratov velike vsote, dočim ima inozemstvo že amortizirane obrate. Z uvozom moramo zato še za daljšo dobo računati. Potrebujemo prometna sredstva, tkanine, steklo, papir, železo, barve, kemikalije itd., predvsem pa stroje vseh vrst za uvedbo novih in nadaljno obratovanje starih tovarn.

Res je, da pri teh dobavah igra važno vlogo politično-nacionalni moment. Vendar je treba ta moment kolikor mogoče omejiti, posebno zdaj, ko gre za obnovo Srednje Evrope. Naš izvoz v Avstrijo je znašal leta 1920 nad pol milijarde dinar-

jev, kar pomeni 42% celokupnega izvoza, dočim smo istočasno uvozili za 714.000.000 dinarjev blaga, to je 20% celokupnega uvoza. Ta promet se bo zelo pomnožil, ako se posreči financijska obnova Avstrije in pride tam do živahnije industrijske delavnosti. Sveda bomo morali tudi s svoje strani mnogo preosnovati, predvsem olajšati promet s sosednimi državami. V prvi vrsti mora postati promet hitrejši in rednejši, carinsko postopanje na mejah mora izgubiti svoje hibe, šikaniranje potnikov se mora nehati. Avstrijska republika mora povoljno rešiti vprašanje naših depojev in dobroimetij mi pa vprašanje sekvestracij tujih podjetij.

Avstrijska republika vodi težak eksistenčni boj, ali stoji, kot upamo, na pragu boljše bodočnosti, ki ji bo omogočila, da svojo delovno silo v polni meri uvede. Toda tudi v tem težkem času je ostal Dunaj — članek je izšel v dunajskem listu — center za izvedbo financijskih transakcij med vzhodom in zahodom. Ako si hoče tudi gospodarsko zopet priboriti deloma izgubljeno pozicijo, mora iskati stikov tam, kjer se z intenzivno izmenjavo blaga lahko doseže uspešno gospodarsko posredovanje. Jugoslavija si želi že vsled svoje geografske lege ožjih kupčijskih zvez z avstrijsko republiko.

Naša trgovinska politika.

Že od prevrata dalje opazujemo, da v naši trgovinski politiki ni nobene enotne smeri, ampak da vlada koleba venomer iz enega ekstrema v drugega. Živimo takorekoč iz rok v usta in baš ukrepi zadnjih dni so nam dali povod za resno razmišljanje. Res je, da se dogodki po vojski razvijajo tako naglo, da se je treba sproti prilagoditi razmeram, ker ni več nekdanjega solidnega razvoja in priložnosti, da se nasprotujoča mnenja v besednem boju ustalijo. Ali pri vsem tem spoznanju moramo reči, da bi nujno potrebovali trdnjše in stalnejše roke v vodstvu trgovinske politike. Ko je v zadnjem času val draginje začel vedno bolj ogrožati eksistenčno možnost širokih plasti ljudstva, so bili v naglici dekretirani ukrepi za pobijanje draginje. Ali to je bil po našem mnenju udarec v vodo in le navidezno sredstvo zaščite gospodarsko šibkejših, ker istočasno v taki meri zadene pridobitne kroge, da bo prav kmalu postalo prokletstvo za one, ki naj bi jim bilo spas iz materijalne bede. Pred par dnevi je v konservativnem belgrajskem »Trgovinskem Glasniku« izšel o novejšem razvoju naše trgovinske politike tako drastično nazoren članek, ki mu tudi ne manjka ironije, da se nam zdi umestno, da ga čitateljem prinesemo v prevodu. Članek je tudi zato zelo pomemben, ker priča, kako srbska javnost sodi o naši trgovinski politiki. Izvajanja »Trgovinskega Glasnika« so v glavnem naslednja:

Rezultat naše novejšje trgovinske politike je približno naslednji: Drva uvažamo iz Rumunije, moko iz Bolgarske in mast iz Amerike, mi ki smo agrarna država. Zemlja, ki je znana po svojih bogatih gozdovih po

vsej Evropi, mora uvažati les iz Rumunije. Zakaj? Zato ker celo ministrstvo za šume in rude le težko pride do drv. Stoletni gozdovi propadajo, ker ni nikogar, ki bi jih sekal ter les odpremil tja, kamor ga zove konzum. Nezaposlene delovne moči, ki jih je v obilici, ostajajo še v naprej nezaposlene, nastajajo kraji, ki smo jim naredili ime pasivni kraji, in za katere vlada z največjim trudom išče sredstev za preživljanje, ali ne s priložnostjo dela, ampak z otvarjanjem posebnih fondov, fonds perdus, ki bi jih točneje lahko imenovali »beraški fond«, ker je njihov cilj, da iz zdravega in za delo sposobnega človeka ustvarijo pohajkovalca in berača.

Premog uvažamo iz vseh mogočih držav, celo iz Italije, ki ji tako primanjkuje premoga, ter iz Rumunije, ki ima zelo malo premoga, kljub temu, da imamo številne in bogate državne in privatne premogovnike. In to zato, ker ne znamo izrabiti onih neštevilnih delovnih sil v Dalmaciji, Liki in Črni gori, ki so brez dela in vpijejo po skorji kruha. — Lažje je vladi, ustvarjati beraške fonde, kot zaposliti nezaposlene množice! Lažje je dovoliti uvoz lesa in premoga iz inozemstva, kot urediti železniški promet za prevoz lesa iz domačih gozdov in premoga iz domačih premogovnikov!

Govori se o nakupu moke v Rumuniji in na Bolgarskem za aprovizacijo naših občin, kljub temu, da imamo tako bogate žitnice in toliko mlinov. Kajti lažje je po železnici uvoziti moko iz Rumunije ali Bolgarske kamorkoli k nam, kot pa dobiti vagone v Banatu in Bački, kjer je dovolj pšenice in mlinov, in tudi moko. Lažje je uvažati inozemsko moko in dvigati rumunsko in bolgarsko valuto, kot pa na pravičen način obdavčiti kmeta in ga prisiliti, da pod pritiskom večjega davčnega bremena, poveča svojo delavnost in pripravljenost k prodaji svojih proizvodov. Potemtakem uvažamo vse, kar napreden človek in napreden narod potrebuje za udobno življenje: obleko, obuvalo, in celo jelo. In vendar na uvoz enega predmeta dozda pri nas ni nihče mislil. Ali ekonomski komite ministrov nam je tudi tukaj odprl oči. Živi še naprednejši narod kot je naš, ali tudi štedljivejši, kot je naš. To so Amerikanci. Kot pri nas, imajo tudi v Ameriki zelo razvito svinjerejo. — Samo da v Ameriki vseh prašičev ne pojedó doma, ampak imajo razvito mesno industrijo in razvit izvoz širom sveta. Tudi mi smo v predvojni Srbiji začeli posnemati ameriški vzgled, ko je bivša avstro-ogrsko monarhija na sovražen način zapirala mejo našemu izvozu svinj. Sedaj nam je ekonomski komite ministrov dejal, da naše takratno posnemanje ameriškega vzgleda ni bilo pametno, ampak da je bolje, pojedó svinje doma, kot pa jih izvažati in uvažati tujo valuto — in uvedel je ogromno izvozno carino, ki popolnoma onemogoča izvoz pitanih svinj. In tako bo pri nas zapala svinjereja. Kajti nihče se ne bo hotel baviti s to produkcijo brez gotovosti, da bo mogel svoj produkt svobodno prodati. V preteklosti so svinjerejo ovirale uvozne prepovedi

Avstro-Ogrske. Celokupno racionalno organizirano svinjerejo v Srbiji, je prekinila vojska, in veliki producenti, trgovci s svinjami, niso še do danes obnovili te produkcije, ker nimajo niti glavnice, niti dovolj poguma za to riskantno stroko. Vsled sedanje dejanske izvozne prepovedi pa bo opustil svinjerejo celo mali producent, kmet; kajti koruza je draga, in prav malo je upanja na rentabilnost produkcije, ako je meja zaprta. Da pa lahko še bolj zatremo v naših vaseh to koristno industrijo, smo dovolili uvoz ameriške masti, ki jo že v veliki meri prodajajo v Sloveniji. Ameriška mast je trenutno približno za 30% cenejša kot naša. Vendar pa lahko rečemo, da bo že v oktobru, ko začne sezonska produkcija, cena masti pri nas znatno padla. Ali tudi, kjerkoli smo se srečali na inozemskih tržiščih, je bila ameriška mast cenejša. V Čehoslovaški je Amerika v zadnjem času prodajala mast po čk 10.—, dočim smo mi prodajali svoje žive svinje za 3—4, in zaklane za 4—5 čk. za kg dražje. V Avstriji je podobna slika.

Prepovedan je izvoz pitanih svinj, dočim je izvoz ščenetov dovoljen. Vračamo se v dobo pred osemdesetimi leti, ko smo v Srbiji poznali samo izvoz ščenetov. To je bilo takrat razumljivo, ker ni bilo železnice, ter bi rejene svinje ne mogle prenesti dolgega pota na vozovih in peš do avstro-ogrskih trgov. In tako sta Avstrija in Madžarska, ki sta že razpolagali z železnicami, redili naša ščeneta ter sta jih prodajali po celi Evropi. Medtem smo mi prevzeli nekdanjo staro ogrsko vlogo zalagatelja Evrope s pitanimi svinjami in z mesnimi izdelki. In zdaj naj to povsem zamre! Slovenska ščeneta so že napravila iz uvoznike Italije velikega izvoznika svinj; kajti Italija uvažala slovenska ščeneta, jih krmi s ameriško koruzo, ter je začela s pitanimi svinjami že pred par meseci z nami konkurirati na švicarskih in francoskih trgih.

Ako hočeš eksportirati na Češko-slovaško liter vina, moraš importirati iz Češko-slovaške liter češkega piva. To nam je pokazala zadnja trgovinska pogodba s Češko-slovaško. Isto je z izvozom konj in drugih predmetov na Češko-slovaško. Tudi Švica, ki je popolnoma navezana na uvoz klavne živine, dopušča ta uvoz samo proti kompenzacijam. Ravnotako je n. pr. Francija šele pred par dnevi dovolila uvoz živine in mesnih izdelkov, in še to pod najtežjimi veterinarskimi pogoji. In celo lačna Nemčija je šele leta 1920 dovolila uvoz živine. To je v resnici pojav, ki sili k razmišljanju, ko vidimo, kako se ves svet danes nerad odpira uvozu, dočim mi brez pritiska od zunaj dopuščamo uvoz lesa in moko iz Rumunije in Bolgarske ter celo masti iz Amerike, torej predmetov, ki bi jih nam sploh ne bilo treba uvažati.

Priobčujemo pričujoči članek konservativnega »Trgovinskega Glasnika«, ker smo mnenja, da je baš vsled svoje brezobzirne prostodušnosti tudi za naše čitatele zelo aktualen, čeprav ni povsem točen

Razširjajte Trgovski list!

Uradniško vprašanje.

II.

Zadnjič smo govorili o politični strani uradniškega vprašanja. Danes hočemo obravnavati njegovo umstveno stran. Ko se ustvarja uradniški zakon, je mnogo debate o tem, v koliko in v kakšne kategorije naj bo uradništvo razdeljeno. Pri tem moramo imeti pred očmi, da treba ta problem rešiti izključno s stališča potrebe dobre uprave. Vsled pomanjkanja naraščaja in kvalificiranih delovnih sil je bilo posebno v prvem letu ujedinjenja sprejetih mnogo uradnikov, ki imajo le pomanjkljivo predizobrazbo. Gre za vprašanje, kakšne minimalne predpogoje naj statuirata uradniški zakon v bodoče. Vsi uvidnejši krogi zahtevajo kot minimalno predizobrazbo za rednega, ukaznega uradnika absolvirano srednjo šolo z maturo in odklanjajo možnost, doseči uradniški čin že na podlagi osnovne ali nepopolne srednje šole. Torej vsi mnogobrojni primeri v Srbiji naj bodo za naprej izključeni. Izkušnja je pokazala, da je mnogo onih elementov, ki se jim iz razumljivih vzrokov ni posrečilo, da dovršijo srednjo šolo, dosedaj smatralo državo za pribežališče in je tudi našlo v državni službi kruh, čeprav ni napravljalo svojemu delodajalcu mnogo uslug. Ta razširjeni nazor mora izginiti in je sedaj priložnost, da ga novi uradniški zakon zatere. Veseli nas, da so se baš srbski krogi energično zavzeli za to zdravo misel, kajti res je, da je uradniški poklic ravno v Srbiji pravzaprav šele v razvoju.

Potemtakem bi bilo zahtevati za sprejem v državno uradniško službo fakultetno diplomu ali pa vsaj absolvirano srednjo šolo z maturo. Pri tem bi po našem mnenju bilo uveljavljati v prvi vrsti dvoje načel. — Uradniki s fakultetno izobrazbo naj bi imeli priložnost in dolžnost, da se seznanijo s celokupnim službenim aparatom dotične stroke od spodaj navzgor, ter naj bi se onemogočila imenovanja na samostojna, važnejša mesta brez predhodne temeljite prakse. To, kar smo dozdaj neštokrat imeli priložnost, opazovati, naj v bodoče odpade! Nemogoče je, da bi uradnik, ki ne pozna detaljnega mehanizma službe, mogel zadovoljivo izpolnjevati svoje službene dolžnosti. Iz tega nedostatka, ki je pri nas žalibog precej ukoreninjen, pri čimer pa je vsaj v začetku igrala veliko vlogo sila razmer, se rodi oni diletantizem, ki je lasten mnogim našim upravnim korakom. Vsak pravnik in tudi vsak praktik čuti dobro, kako površno se je v Beogradu ustvarilo nebroj zakonov, in se zaveda, da bo še dolga leta v bo-

dočnosti ta površnost kvarno uplivala na pravne razmere v državi. Da pri uradniških imenovanjih morajo odpasti vsi osebni in porodični oziri, nočemo posebej povdarjati.

Drugo načelo, ki naj bi ga vseboval novi uradniški zakon, pa je, naj se ne ustvari kitajskega zidu med akademično izobraženim uradnikom in uradnikom, ki mu je ostala pot do te izobrazbe zaprta. V praksi, ki pomeni napram teoretičnemu, mrtvemu študiju živo življenje, se pokaže, da marsikak talentiran, vesten in ambiciozen mož, ki mu usoda pri študiju ni bila naklonjena, in ni mogel postati akademični meščan, vendarle v večji meri reisira, kot pa kolega z visokošolsko izobrazbo, ki mu manjka razmaha. Posebno za upravne panoge z bolj praktičnim značajem velja to v polni meri. Vzglede imamo dovolj na razpolago. Takim izvrstnim delovnim silam bi bilo omogočiti zasluzeni avanzma. S tem bi država sebi samo koristila, ker bi se zvišala službena vestnost ter bi tudi akademično izobraženi uradniki imeli vzrok za večjo delavnost. Na ta način bi tudi izginila nevarnost prevelikega birokratiziranja uradniškega aparata, ki gotovo ni priporočljivo, ter bi ostala varovana tako potrebna gibčnost celega ustroja. V naslednjem govorimo o materijelni strani uradniškega vprašanja.

III.

Materijalna beda državnega uradništva je dobro znana in je ta stran uradniškega vprašanja najbolj pojasnjena. V Franciji se je kmalu po koncu vojske nanovo organizirala konfederacija duševnih delavcev. — Namen je bil predvsem, skrbeti za izboljšanje gmotnega položaja inteligenčnih poklicev. In baš zdaj se peča v Ženevi društvo narodov s problemom današnje nerentabilnosti duševnega dela in s problemom, kako zopet ustvariti pravično razmerje med plačanim duševnim in plačanim manualnim delom. Vprašanje je torej splošnega pomena in zanima vso evropsko javnost. Pri nas je tem bolj pereče, ker ga je vlada dosedaj brezdomno preveč zanemarjala, vsled česar je beda v uradniških krogih zavzela prav nevaren obseg. Nekdo je izračunal, da zasluži kmetovalec približno 125% več kot leta 1914 in uradnik povprečno 7% več kot v letu 1914. Poljski delavec ima za 100% višje prejemke kot pred vojsko. Naravno je, da uradništvo zahteva uvedbo indeksa, premakljive skale stroškov življenjskih potrebščin. Kar so Angleži že davno pred vojno uvedli za gotove industrije s svojo Gliding-scale ter Francozi z échelle mobile, reklamira uradništvo zase, ne iz objestnosti, ampak god groznim pritiskom lakote in pomanjkanja.

utrudili pregledovati posameznih kontov in zasledovati njih stanje in večanje. Brezkončne, prej tako trezne vrste števil v knjigah, so vzbudile zdaj bratom živahno zanimanje. Posamezni konti so dobili takorekoč obliko in postavo in govorili našim prijateljem v govorici, ki so jo razumeli in jo z zanimanjem poslušali. Njihovi želji, brati kupčijski potek iz knjig, dobiti vpogled čez vse in staviti primere o zdaj in poprej doseženem, niso bile stavljene nobene meje več. Ves mehanizem knjigovodstva so zdaj videli in polagoma pojmovali. Kar so videli, ni bila zanje nobena mešanica, ampak smiselna zgradba na sistemu in redu, temeljih celega trgovskega dela.

»S knjigovodstvom samim pa še ni vse storjeno«, pripomni nekega dne prokurist, »imamo še drugo panogo trgovske vede, katero morate temeljito študirati in katera bo za nas nujno potrebna, kakor hitro pridemo v Hamburg. Mislim namreč statistiko, ki se mora gojiti v vsaki večji trgovini.

Ne menim statistike splošnega svetovnega prometa, kot jo najdemo v trgovskih časopisih in tržnih poročilih, ampak v mislih imam statistiko o poteku našega lastnega blagovnega prometa in o sadovih in uspehih na-

Avstrijsko uradništvo je znano po svojih stoletnih tradicijah, ki so nosile bivšo monarhijo, in po svojem patriotizmu. In vendar je to zvesto uradništvo, ko se je njegov gmotni položaj občutno poslabšal, poseglo po radikalnem sredstvu stavke. V Jugoslaviji ni prišlo do sedaj do take skrajno mučne situacije, ali nevarnost je vsak dan večja in potrpežljivost uradništva vsak dan manjša. Mi smo prvi, ki želimo uradništvu izboljšanje plač, ker se zavedamo pomena dobre ali slabe uprave. Vlada naj stori svojo dolžnost!

O naših železnicah.

Kakor smo že poročali v našem listu, so se vršila v drugi polovici preteklega meseca v Beogradu po inicijativi in pod vodstvom prometnega ministarstva posvetovanja glede vprašanja, kako od pomoči naši prometni kalamiteti. Kakor sedaj izvemo, je bilo na teh posvetovanih ugotovljeno, da v našem prometu ni prišlo še sedaj do dobrega reda iz sledečih razlogov:

1. Ker so vsa prometna sredstva zadnjih let slabša nego pred vojno;
2. Ker se je promet na vseh železniških progah v primeri s predvojnimi prometom in s prometom tik po vojni ogromno pomnožil.
3. Ker še vedno manjka enotna organizacija in primeren pravilnik, po katerem bi se urejeval promet.
4. Ker zahteva popraviljanje materijala in vzdrževanje prog vsled splošne druginje ogromne stroške, katerim ni mogoče zadostiti v dovoljni meri.
5. Ker je disciplina vsled sedanjih prilik v marsikaterem pogledu omajana in nezadostna.

Kar se tiče materijala, je ugotovila prometna komisija absolutno pomanjkanje vagonov in lokomotiv. Jugoslavija bi morala imeti dva in pol krat več vagonov in lokomotiv, kot jih ima sedaj. Danes razpolagajo jugoslovenske železnice samo s 700 popolnoma dobrimi lokomotivami za navadne proge in s 300 za ozkotirne železnice. Veliko lokomotiv se popravlja v državi in inozemstvu. V državi se popravlja 278 lokomotiv za navadne proge in 134 za ozkotirne železnice. Nad 70 lokomotiv pa je bilo poslanih na popraviljanje v inozemstvo. Kakih 50 se jih bo moralo dati sploh iz prometa, ker niso več za nobeno rabo.

Položaj glede vagonov je sledeči: za navadne proge ima Jugoslavija popolnoma dobrih 836 potniških, 22.217 tovornih in 80 poštnih vagonov, za ozkotirne železnice pa 356 potniških (osebni) in 5400 tovornih vagonov, od katerih odpade najvišji del na bosansko-hercegovaške železnice. Velika količina vagonov je v popravilu, in sicer v domačih delavnicah 231 potniških, 2405 tovornih, 27 poštnih vagonov za nava-

dne proge; v inozemstvu pa se popravlja 212 potniških, 367 tovornih vagonov. Med vagoni za ozkotirne železnice se nahaja v popravilu domači delavnici 48 potniških in 412 tovornih, medtem ko se jih 67 popravlja v inozemstvu, 159 potniških in 1610 tovornih vagonov ni več za rabo in se bodo morali dati iz prometa.

Takšen je bil položaj jugoslovenskih železnic glede materiala pred dobrim mesecem. (Prometna konferenca se je vršila kakor gori rečeno od 16 — 20 avgusta). Razmere so, kakor se vidi, zelo resne, toda resni so na drugi strani tudi koraki, ki so bili napravljeni, da se zlu odpomore. V tem oziru prihajajo v poštev predvsem nova naročila. Več kot polovico vagonov, ki so bili naročeni v Nemčiji na račun vojne odškodnine, je že prišlo v deželo in ravno tako 150 novih lokomotiv od 450, kolikor jih je bilo naročenih v celoti. Tudi lokomotive, ki se popravljajo v Budimpešti, se kmalu povrnejo. Poleg tega je bilo naročenih 500 novih vagonov za prevoz živil, prašičev, 100 vagonov za perutnino in 100 za sveže meso. Tudi material ozkotirnih železnic se poveča v par mesecih za 2800 vagonov raznih vrst, ki so že bili naročeni v Nemčiji tudi na račun vojne odškodnine.

Končno je prometna komisija ugotovila, da je treba nemudoma naročiti saj 100 posebnih vagonov za prevoz svežega sadja in 400 naprav za prevoz sadja z navadnimi vagoni.

Kljub velikemu prizadevanju prometnega ministarstva za zboljšanje železniškega prometa pa vendar ne napreduje to boljšanje nikakor še v potrebnem razmerju z naraščanjem prometa, ki se je pomnožil v zadnjih dveh letih v naravnost ogromni meri. Tako je šlo n. pr. skozi Zagrebško postajo l. 1917 samo 650.000 potnikov, med tem ko je poskočilo to število lanskega leta na čez 2 milijona oseb. Leta 1913 je prišlo v Zagreb 25.000 vagonov, a l. 1921. skoraj 80.000. Belgrajska postaja je sprejela in odpravila v prvi polovici l. 1914. 7596 raznih vagonov, a v prvi polovici letošnjega leta 11.895.

Promet se je torej v primeru s predvojno dobo podvojil in v nekaterih krajih celo potrojil, a vrhutega rastejo še zahteve do naših železnic z dneva v dan vedno več.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Razen moke se izdelujejo tudi otrobi in zdrob, kakor se v mlinih izdeluje tudi kaša, ješpren, mlete vinske tropine, storžna moka, luščeno proso, luščen riž, posebno ovsena moka, ter izdelki od nepečenega in pečenega testa. Letna produkcija otrob v kraljevini znaša okrog 12.000 vagonov, od česar

šega skupnega kupčijskega delovanja.

Statistika, kakoršno želim in smatram za potrebno, je natančen in detajliran pregled čez vse v gotovi dobi storjene operacije. Knjigovodstvo nam sicer daje natančne informacije o našem obratu, o naših stroških in našem dobičku, vendar so podane v knjigah samo skupne številke, do čim je važno, vedeti za obrat kakor tudi morebitni dobiček ali izgubo vsake posamezne vrste blaga, da mo iz tega sklepati, ali je priporočljivo, dalje razširiti trgovino s to vrsto ali ne.

Toda v naši blagovni skonstruciji knjigi najdemo vendar natančne podatke.

Natančne podatke je preveč rečeno, Kurt, kajti imenovana knjiga nam daje pojasnila le o množini teže in fakturnih vrednostih došlega in izišlega blaga, ne pa o stroških, ki pridejo na vsako posamezno pošiljko, kakor tovrnina, zavarovanje, provizija, inkasso stroški in dr. Tu mora poseči statistika vmes in dati roko v roki s knjigovodstvom pregledno sestavo po razdelitvi blaga in stroškov.

Iz naših kontokorentnih knjig pa lahko razvidimo naš obrat s posameznimi strankami, meni zopet Kurt.

»Gotovo, toda prvič porabimo s pregledovanjem stotin kontov zelo veliko časa, in drugič nam ne nudijo postavke v kontokorentu nobenega skupnega pojasnila, kakšen obrat s posameznim blagom smo imeli v gotovih okrajih ali deželi. Kot disponent in voditelj trgovine moram biti pa vedno dobro poučen o načinu, kako se je delalo, to je neprestano moram vedeti, ali in v koliko so bile uspešne skupne operacije, in v kakem razmerju stoje porabljeni kupčijski stroški k meri dela in doseženega uspeha. Oni, ki čaka, da mu njegov stroškovni konto in konto dobička in izgube na koncu leta odpre oči, živi brez premisleka tja v en dan in ne more postaviti zahteve, da bi bil kdaj pravi trgovec.

Uspeh seveda nikoli takoj ne nastopi, kajti vsaka trgovina potrebuje časa za razvoj. Zato tudi ni prav mogoče, vse kupčije imeti v glavi. — Ako smo na pr. kupčevali šest mesecev z Egiptom ali Sirijo, ne morem na pamet vedeti, koliko je bilo v te dežele prodanega in koliko smo od tam prejeli, in zlasti ne morem vedeti, v kakem razmerju stoji prodaja ali obrat s porabljenimi stroški, to je ali smo resnično kaj zaslužili pri kupčijah ali ne.

(Dalje prih.)

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(38. nadaljevanje.)

OSMO POGlavJE.

Praktične vaje v knjigovodstvu. — Prokurist se razgovarja o ustanovitvi statističnega oddelka. — Statistika kot potrebna podlaga za dispozicijo. — Ureditve in naloga te panoge trgovine. — Potrebne knjige in drugi pripomočki za to. — Priklonitev informacijskega oddelka k statističnemu. — Ernst kot predstojnik skupnega oddelka. Delkrede — in informacijski konto.

Naši prijatelji so s prokuristovim poukom dobili dober vpogled v knjigovodstvo in z vneto so se trudili, da bi se še dalje izpopolnjevali.

Vsako jutro so se pogovarjali pri prebiranju korespondence kakšne vknjižbe se napravijo iz tega ali onega. Izmenoma so si sestavljali postavke, ki se morajo vpisati v memorial in journal in jih dajali knjigovodju glede pravilnosti v popravkih. Izdelovali so si kupčijske poteke, ki so si jih sami izmislili in jih skrbno predelali od začetne do končne bilance.

Knjigovodstvo jim na ta način ni bilo kmalu nič več tujega. Niso se

pripade na trgovske mline 8—9.000 vagonov. Od tega se je izvozilo v inozemstvo 25—30%, kar predstavlja približno 5% od količine moka. Ker imamo živalske krme v izobilju, je v našem interesu, da izvozimo čim več otrobov. Izvoz ovira tudi to, ker ima blago slabo ceno in ne prenese velike tovornine. Otrobi so se izvažali na Erdelško in na vzhodnje Ogrsko, ki je sedaj pod Rumunijo. Samoumevno je da mi tega trga ne moremo več obdržati. Največje tržišče imamo zanje v Avstriji, Švici, Nemčiji in Čehoslovaški. Naš največji konkurent na teh tržiščih je Rumunija, potem pa Poljska in Rusija. V mirnih dobah se je produciralo okrog 700—800 vagonov zdroba v trgovskih mlinih, ki se je konsumiral v notranjosti države, le majhen del se je izvažal na Čehoslovaško in v Avstrijo in sicer zdrob od trde pšenice za izdelavo močnatih jedi. Ješprena in kaše se je produciralo celo za notranjo porabo premalo, ker se je to produciralo bolj v pokrajinah, ki pridelajo dober ječmen, kakor je gornja Madžarska in Moravska. Cela produkcija znaša okrog 500 vagonov letno. Sarajevski mlin je izdelal letno okrog 20 vagonov. Za porabo inozemstva se luši drobna kaša, ki se v takem stanju izvažata, ne da bi se v tuzemstvu uporabljala. Ovsena moka se ne izdeluje v tuzemstvu in se je tudi zelo malo uporabljala. Ravnotako se tudi ne lušči grah, fižol in sočivo, ako ravno bi se ta industrija dala lahko vpeljati. Veleposredstva v Slavoniji so pridelala velike množine graha, ki se je izvažal v inozemstvo, tam luščil in luščen uvažal nazaj.

Testenine so se pred vojno dovajale iz Trsta, razen kar jih je Srbija v dveh malih tovarnah izdelala. Isto tako so obstajale male tovarne v Dalmaciji. Sedaj sta začela dva mlina v Osijeku, ter tovarna v Novem Sadu obratovati in izdelujejo zadostne množine za kritje domače potrebe. Ako bi uporabljali našo moko in zdrob od trde jeklene pšenice, bi mi lahko izvažali velike množine testenin. Od preobrata sem so se začele snovati male tovarne, ki izdelujejo biskvite in podobne slaščice. Preteklo pa bo še dovolj časa predno bodo v stanju kriti domače potrebe, ter delati za izvoz kar bi bilo zelo v našem interesu.

Mlini za luščenje riža se nahajajo v Kočanah, Strumici, ter Torži v Bački in luščijo riž domačega pridelka. Pričakovati je, da se bo začelo v naša morskata pristanišča uvažati neluščeni riž, da se bo tam v mlinih luščil in ž njim krilo ostanek potrebe domačega konzuma. Tekom vojne so se gotovi mlinci, kakor zagrebški in karlovaški mlin preuredili za produkcijo mletih koruznih storžev in mletih vinskih tropin, ki so služile v Avstriji za izdelavo različne živalske krme, medtem ko so se mleti storži mešali v krušno moko.

Eden od največjih interesov našega mlinarstva je, da se dovoli uvoz pšenice za mletje v svrhu izvoza, pod pogojem, da se v predelanem stanju izvozi, ne da bi se zahtevalo, da se izvažata moka baš od iste pšenice. Ako bi to uvedli, bi mi omogočili snovanje specialne eksportne industrije v naših pristaniščih, ker imamo in bomo imeli v Dalmaciji in vzdolž Dalmacije vodne sile, kakor bomo tudi imeli poceni bosanski premog. Dovoljenje uvoza pšenice v svrhu mletja za izvoz bi pomagalo tudi našim sedaj obstoječim mlinom, da izvažajo v države kakor je Anglija, Brazilija, Holandska in Švica. Stem dovoljenjem bi se nikakor ne škodovalo našemu poljedelstvu, ki bi samo svoje proizvode bolje vnovčilo. Ravnotako važnega interesa je, da se z dobro tarifno policijo omogoči obratovanje in izvoz naših mlinov. Ne manjše važnosti je, da se mlinci popolnoma nacionalizirajo in sicer kakor glede kapitala, tako tudi glede tehničnega in trgovskega osobja in sicer na ta način, da se izšola gotovo število naših ljudi za mlinarske inženere, kakor tudi, da se izšola nam potrebno število mlinarjev in nadmlinarjev pri enem od prvovrstnih mlinov, dalje, da se naši dovršeni trgovski akademiki čim pogosteje pošiljajo v mlino in najboljši izmed njih pa da se pošljejo, da študirajo velike mlinske centre v Evropi in Ameriki ter,

da potem študirajo konzumna tržišča za mlinarske proizvode. Ravnotako je treba z vsemi silami delovati na to, da izvažamo moko ter močne proizvode, kakor so testenine, slaščice i. t. d. v čim dovršenejšem stanju, ne pa surovino kakor pšenico.

B. Skalicky.

Izvoz vina iz Jugoslavije v Čehoslovaško.

Že lansko leto sem bil od strani gospoda kmetijskega ministra poslan v Čehoslovaško republiko z nalogo, da proučim razmere na Češkem vinskem trgu in ugotovim zapreke, ki se stavijo izvozu našega vina v Čehoslovaško na pot.

O priliki izleta jugoslovanskih kmetovalcev in kmetijskih strokovnjakov v Čehoslovaško republiko, meseca maja 1. 1921, sklical sem tudi dve konferenci, eno v Pragi in drugo v Brnu, kjer so imeli naši interesiti priliko, da se direktno razgovarjajo o tej važni zadevi s češkimi vinotroci in vinarskimi strokovnjaki.

Povodom jugoslovansko-češkoslovenske trgovinske ankete, ki se je vršila o priliki letošnjega spomladnega vzorčnega velesejma meseca marca v Pragi, sem kot član ankete ponovno povdarjal potrebo izvoza naših vin v Čehoslovaško z ozirom na našo vinsko nadprodukcijo in z ozirom na situacijo našega vinskega trga v novi naši državi. Tam sem poudarjal, da je zamena proizvodov med obema zavezniškimi državami, za Jugoslavijo in Čehoslovaško nujno potrebna, nakar se je že takrat čehoslovenski konzul v Splitu dr. Herman pritoževal, da se zabranjuje v Jugoslavijo uvoz češkega piva, ki ga posebno pogrešajo češki letovičarji ob naši obali.

V svojem poročilu o proučevanju prilik za izvoz našega vina v Čehoslovaško lanskega leta, ki je bilo objavljeno v 57., 58. in 59. številki »Trg. Lista« iz 1. 1921 sem navedel, da tvori glavno zapreko za izvoz našega vina v Čehoslovaško in da ovira našo konkurenčno zmožnost najbolj okolnost, da nimamo izvoznega kontingenta za vino.

Medtem, ko ste si francoska in italjska vlada o priliki sklepanja trgovinske pogodbe s Čehoslovaško leta 1920 znali izposlovati izvozni kontingent po 100.000 hl navadnega vina, poleg nekaj desertnih in buteljskih vin, se naša tedanja vlada za to ni zanimala. Zato so za naša vina veljali splošni predpisi za uvoz vina v Čehoslovaško, to je, da je naš izvoznik moral kupiti eno tretjino uvožene količine vina domače provenience v Čehoslovaški, medtem ko tega italijanskemu in francoskemu uvozniku, zbog te obveze prostega uvoznega kontingenta, ni bilo potrebno.

Uvidevajoč čimdalje hujšo stisko našega producenta, posebno v Dalmaciji, Vojvodini in zadnji čas tudi v Sloveniji, se je s hvalevredno vnemo gospod minister za kmetijstvo poprijel naloge, da ta pogrešek od strani prejšnje vlade popravi.

Po posredovanju našega poslanika v Pragi dr. Vošnjaka, je dognal pripravljeno češkoslovaške vlade, da bi hotela tudi nam dovoliti enak uvozni kontingent vina kot Italijanom pod pogojem, da se olajša uvoz češkega piva v Jugoslavijo.

Proti temu so se seveda silno uprli veliki pivovarnarji, zlasti v Beogradu, ki so skušali to preprečiti.

Vkljub močnemu pritisku teh gospodov na merodajne vladne faktorje, se je gospodu ministru za kmetijstvo vendar le posrečilo prepričati svoje kolege ministre, da gre interes tisočev vinogradnikov nad interesom par pivovarnarjev in je dosegel sklep ministrskega sveta, da se smejo pričeti pogajanja z zastopniki Čehoslovaške na tej podlagi.

Čehoslovaška vlada je poslala svoje pooblaščenca delegate v Beograd in so se pogajanja pričela dne 11. septembra t. l. v ministerstvu trgovine.

Pogajanja je vodil od naše strani z veliko spretnostjo načelnik ministerstva trgovine in industrije Dr. Milan Todorović, v komisiji je pa bila zastopana glavna direkcija carine po expertu

inspektorju Kostu Simiću, parlament po narodnem poslancu dr. Vuletiću iz Vršca, kmetijsko ministerstvo pa po inspektorju ministerstva poljoprivrede Miljutinu Stojanoviću ter po predpisanem. Od češke strani so bili delegati, oziroma eksperti, ministerjalni svetnik ministerstva trgovine v Pragi dr. J. Kaufman, min. tajnik urada za inozemsko trgovino dr. J. Spaček, legacijski tajnik češkoslovaškega poslanstva v Beogradu dr. Fr. Černy, ministerjalni tajnik kmetijskega ministerstva v Pragi Ant. Votruba kot izvedenec v vinarstvu in pa Otokar E. Krofta, ravnatelj zveze čl. pivovarnarjev kot ekspert iz pivovarništv.

Pogajanja niso šla tako gladko, kot se je mislilo in marsikateri trenutek med pogajanjem je bil zelo kritičen. Za naše vinogradnike in vinske trgovce je bila situacija zelo opasna. Ako bi se bila pogajanja razbila, bilo bi se bati, da se pri predstojećih trgovinskih pogajanjih z Madžarsko dovolili mesto nam, zastevani kontingent Madžarom.

Konečno se je posrečilo najti modus, po katerem smo prišli do cilja. Čehi so nam zvišali uvozni kontingent vina in mi smo jim dovolili znižanje carine na pivo za 20%. Veliko zaslugo za to, da se je sporazum dosegel, imata gospoda ministra za kmetijstvo in za finance, ki sta uvidevajoč nujno potrebo vinskega izvoza iz naše države storila vse, kar se je dalo v okviru zakonov storiti, da se dogovor doseže.

Dne 14. septembra 1922 se je konečno dosegel sporazum in se je redigiral dogovor, ki se je na to od strani delegatov obeh vlad dne 15. septembra 1922 podpisal. Njega vsebina smo v listu številki 111 priobčili.

(Dalje prih.)

Iz nemškega tržišča.

(Poročilo pr. trg. agencije v Monakovem)

Popolni polom nemške marke ima za posledico, da je postala orientacija na nemškem tržišču popolnoma nemogoča. Pri cenah vseh predmetov se opaža ogromna razlika, tako da so iste pri nekaterih predmetih zrasle za 100 od sto. Nemški tovarnarji, ki so navezani na uvoz sirovin iz inozemstva zahtevajo izplačilo za svoje proizvode v inozemski valuti. To zmorejo sicer inozemski kupci, toda pri nemških kupcih je naletel ta način prodajanja na največji odpor. Trgovci, ki hoče danes nakupiti blago, ni v stanju delati kalkulacije, ker ne more kupiti blaga, katerega je danes nabavil a jutri prodal, pri producentu niti za dvojno ceno. Zbog tega in zbog splošne bojazni nadaljne še večje devalvacije denarja, noče trgovci svojega blaga sploh ne prodati in so zbog tega sklenili trgovci v vseh večjih mestih, da prekinejo svoje obratovanje oziroma, da ogradijo prodajo blaga samo na par ur dnevno. Razen tega so se uvedle za vse cene in vse predmete posebno cene za inozemstvo, to pot v mnogo večji meri, nego je to bilo do sedaj običajno.

Zbog tega, ker je dolar dosegel hkratu višino 2000 mark, so se sorazmerno povišale cene za vse predmete. Tudi delavske mezdne in prejemki nastavljenecv so se seveda določili v razmerju po 2000 mark za dolar; dolar je pa sedaj zopet padel na približno 1400 mark, a med tem so produkcijski stroški ostali isti in tovarnarji, ki so v glavnem pokrili pri visokem kurzu tuje valute svoje potrebe na sirovinah, ne morejo danes prodati blaga na tržišču po nižjih cenah. To so, razlogi da je že danes večina blaga v Nemčiji za našega trgovca sigurno predraga. Razen tega nočejo danes tovarnarji prodajati blago po fiksnih cenah, ampak velja kot običaj brezobvezna prodaja s strani prodajalca v vsakem oziru. Ker zbog tega kupec ni gotov glede cene, niti glede dobavnega roka, a je izkušnja dokazala, da dvigajo Nemci svoje cene z rapidno hitrostjo, je postala trgovina z vsakim dnevom težja, in se bojijo tovarnarji že danes, da bo čez nekoliko mesecev, ko bodo izgotovili že sprejeta naročila, neglede na padec valute vendar nastal v industriji mali zastoj. Razen tega se opaža silno pomanjkanje denarja, kar seveda tudi zelo ovira normalen

razvoj trgovine. Obenem se tudi opaža, da prodaja danes inozemstvo nekatere predmete, katere je prej nakupovalo v Nemčiji, pod ugodnejšimi pogoji, nego more to storiti nemški tovarnar.

Zbog tega opozarja naša trgovinska agencija v Monakovem vse trgovce na ravno omenjene razmere, ter svetuje, naj bodo pri potovanju v Nemčijo v svrhu nakupa blaga, zelo oprezni.—

Izvoz in uvoz.

Naš izvoz. Vrednost našega izvoza je znašala v prvem polletju tega leta 1.631.483.55 dinarjev. Pri tem participira Italija s 475.316.262 D (12.13%), Avstrija s 411.793.434 Din (25.24%), Nemčija s 141.495.000 Din, Švica s 133.763.666 Din ter končno Češkoslovaška s 104.367.538 Din.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Uradno notiranje cen na produkti borzi v Nemški Avstriji. Kakor poročajo se je borzna zbornica odločila izdajati uradno kurzno listino čež vse na borzo prihajajoče predmete.

Industrija.

Kriza v češki porcelanski industriji. Kriza v porcelanski industriji je priklopila do vrhunca. Do konca tega meseca bodo ustavljeni vsi obrati porcelanske industrije. Ob delo bo prišlo 17.000 delavcev.

Obrt.

Domača obrt. Gospod V. Maček iz Domžal nam piše: »Pred nedolгим časom, se je zgledala neka žena iz Dolenskega pri moji ženi Antoniji Maček, na sv. Jakoba trgu v Ljubljani, da bi rada izvedela, kako se pripravljata slama za pletenje kit in kako se pletejo kite za izdelavo slamninkov. Jaz sem to stvar že marsikomu priporočal, da bi se pletle kite tudi drugod po Kranjskem, ne samo po Kamniškem in Brdskem okraju; pa moje besede niso našle nikjer odmeva. Ker je že vsa ta slamninarska industrija na Kranjskem, zakaj bi se tudi ne pletle kite po vsem Kranjskem — in tudi kako in kam se mora sejati pšenično in drugo seme da je slama drobna ali debela. — Podpisani sem takoj pripravljen, ljudem pokazati, kako pripravljati slamo in kako se pletejo iz pšenične in druge slame kite za slamnike. Valentin Maček, tovarnar slamninkov v Domžalah št. 124, (Slovenija).

Carina.

Izvozno carinjenje glav in nog zaklane živine. Sveže ali soljene glave in noge zaklane živine, ki se morejo uporabiti za človeško prehrano se morajo cariniti kot meso po tar. številki 2 a izvozne tarife od 17. julija 1922, če se na njih nahajajo mehki deli (meso, koža, žile itd.)

Pojasnilo k pripombi k tar. številki 277 uvozne carinske tarife. Pripomba k tar. številki 277 uvozne carinske tarife, po kateri se na tkanine v zavojih in škatljah za detajlno prodajo plača še 20 odst. dodek od carine, se po odloku Gen. dir. carin št. 241 nanaša samo na tkanine iz te tar. številke, ne pa tudi na šivano blago in druge izdelke od takih tkanin. Kot izdelki od teh tkanin se smatrajo tudi one tkanine iz tar. številki 277, ki so izdelane na katerikoli način, ki je označen v 8. točki označenega načina. Kot tkanine v škatljah ali zavojih za detajlno prodajo smatrajo se vse one tkanine iz tar. številki 277, ki so od škatlje ali zavoja od vseh strani tako zatvorjene, da se brez poškodovanja škatlje ali zavoja ne more priti do tkanine, in ki se v detajlni prodaji edino s temi škatljami, oziroma škatlje štitijsko tkanino od zunanjega vpliva in je tkanina uporabljiva, čim se zavoj odpre. Take tkanine so najpogosteje sterilizirani zavoji ali obveze.

Ukinjenje službenega carinjenja na nekaterih carinarnicah. Z odlokom drž. podsekretarja za finance št. 234 od 5. septembra je službeno carinjenje, to je carinjenje brez označenja blaga v deklaraciji, ukinjeno pri onih carinarnicah, kjer poslujejo priznani car. posredniki. To velja tudi za carinske od-

delke in odseke, četudi na mestu teh oddelkov, oziroma odsekov in car. posrednikov, samo da se car. posredniki nahajajo pri carinarnicah, ki jim ti oddelki, oziroma odseki pripadajo. Službeno carinjenje ostane torej v veljavnosti samo pri onih carinarnicah, kjer ni nikakih priznanih car. posrednikov. Poštni paketi potniška prtljaga in državne pošiljke, se imajo ne glede na omenjeni odlok tudi v bodoče pri vseh carinarnicah cariniti službeno brez deklaracije.

Denarstvo.

Nakup deviz in valut. Odbori pri Narodni banki za promet z devizami in valutami so dobili z odlokom generalnega inspektorata ministrstva financ J. br. 16.038 z dne 25. septembra 1922 naročilo, da do konca meseca rešujejo prošnje pri katerih je rok plačila do konca tega meseca, kakor tudi za dospelo robo, ki je bila naročena pred drugim septembrom.

Stanje papirnatega denarja na Češkoslovaškem. Od 8. do 15. t. m. se je število v prometu se nahajajočega papirnatega denarja zmanjšalo za 220.7 milijonov Kč.

Promet.

Novo poštne pristojbine. 1. za pisma do 20 g 1 Din, za vsakih nadaljnih 20 g pa še 50 par. Dopisnica navadna 50 par, z odgovorom 1 Din. Tiskovina za vsakih 50 g 20 par; tiskovine za slepce za vsakih 500 g 10 par. Blagovni vzorci za vsakih 50 g 20 par, najmanj pa 50 par. — Poslovni papirji za vsakih 50 g 20 par, najmanj 1 Din. Priporoka (vpisnina, rekomandacija) 2 Din. — 2. Vrednostna pisma poleg pristojbine za priporočeno ali vpisano pismo iste teže še vrednostna pristojbina, in sicer: do 100 Din, 1 Din, od 100 do 500 Din, 2 Din, od 500 do 1000 Din, 5 Din, od 1000 do 5000 Din 10 Din in dalje za vsakih nadaljnih 1000 Din po 1 Din več. 3. Obvestnina 30 par, dostavnina 2 Din. 4. Nakaznice do 25 Din, 1 Din, od 25 do 50 Din, 1 Din, 50 par, od 50 do 100 Din, 2 Din, od 100 do 300 Din, 3 Din, od 300 do 500 Din, 4 Din, od 500 do 1000 Din, 5 Din. — 5. Za povratne nakaznice ki so dovoljene do 5000 Din, je pristojbina do 2000 Din, 5 Din, od 2000 do 3000 Din 7 Din, od 3000 do 4000 Din, 9 Din, od 4000 do 5000 Din pa 12 Din. — 6. Izplačnina do 50 Din 20 par, od 50 do 1000 Din, 50 par, od 1000 do 5000 1 Din. 7. Ekspresnina za pisemske pošiljke, vrednostna pisma in nakaznice po 2 Din, za pakete pa po 5 Din. — 8. Časopisi za vsak izvod po 5 par za vsakih 1000 g. 9. Paketne pristojbine ostanejo nespremenjene.

Paketni promet med našo državo in Italijo. V Italijo se morejo pošiljati paketi do 5 kg in z deklarirano vrednostjo do 1000 zlatih frankov. Vsi paketi za Italijo se pošiljajo pošti v Ljubljani.

Iz naših organizacij.

Izredni občni zbor Slovenskega trgovskega društva v Celju se vrši

dne 6. oktobra 1922 ob sedmi uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma s sledečim sporedom: 1. Sprememba pravil, 2. Slučajnosti. V slučaju nesklepčnosti občnega zbora se vrši uro pozneje drugi občni zbor, ki je ob vsaki udeležbi članov sklepčen. Med slučajnosti pride tudi vprašanje strokovnega tajnika na razpravo, kateri bi bil članom vsaki čas s potrebnimi informacijami na razpolago. Ker se bodo važne točke obravnavale, se prosi polnoštevilne udeležbe.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Oddaja sekanja in izdelovanja drv. V pisarni intendature IV. Armijske oblasti v Zagrebu, Jezuitski trg št. 4. se sklene dne 5. oktobra t. l. ob 10. uri dopoludne direktna pogodba za sekanje in izdelovanje drv v državnem gozdu na Kiku, jugozapadno od Lješkovca na Plitviških jezerih. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Konferenca juž. železnice. Naša vlada je bila pozvana, da pošlje svoje delegate na konferenco južne železnice, ki bo dne 28. septembra v Budimpešti. Ta konferenca bo nadaljevanje beneške konference ter se bo na njej pravljalo vprašanje tranzita med Avstrijo, Madžarsko, Italijo in Jugoslavijo. **Enotno poslovanje zagrebske in beograjske borze.** Dosedaj je počivalo poslovanje zagrebske borze v sobotah, medtem ko je beograjska borza v sobotah poslovala. Od sedaj naprej tudi beograjska borza ne bo v sobotah poslovala.

Letina v Bački. V Bački se je pridelalo letos 24.000 vagonov pšenice, 6000 ovs, 800 rži in 80.000 koruze. Kvaliteta je izvrstna. Od prejšnje letine je ostalo 1500 vag. pšenice, in 15.000 vagonov koruze. V Banatu so pridelali 26.000 vagonov pšenice, 2400 vagonov ječmena, 2600 vagonov ovs, 240 vagonov rži in 50.000 vagonov koruze. Cene žitu konstantno padajo. Žetev je bila sploh boljša kakor lani.

Novi banki. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo ustanovitev «Privredne banke» d. d. v Sarajevu z glavnico 10 milijonov Din in «Srpske privredne banke» d. d. v Zagrebu tudi z glavnico 10 milijonov Din.

Zavarovanje poslov. Vse zasebnike, ki zaposlujejo hišne posle kakor: služkinje, sobarice, kuharice, pestunje, kočijaže, hlapce itd., opozarja Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, da so hišni posli z zmislu § 3. zakona o zavarovanju delavcev, razglašene v uradnem listu od 13. junija 1922, od 1. julija 1922 dalje zavezani obveznemu zavarovanju za slučaj boleznih in nezgode. Vsled tega se vsi taki delodajalci pozivljajo, da najkasneje do 30. septembra t. l. prijavijo vse hišne posle, ki jih zaposlujejo, v zavarovanje pri pristojnih poslovalnicah okrožnega urada za zavarovanje delavcev, da se tako izognejo kazenskemu

postopanju v zmislu § 194. citiranega zakona, občutnim globam in povračilu oskrbnih stroškov. Prijavne tiskovine se dobe pri vseh poslovalnicah proti povračilu nabavnih stroškov Posli, ki opravljajo izključno ali po večini kmetijska dela, zavarovanju niso podvrženi. Ustna ali pismena pojasnila se dobe pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani (zavarovalni oddelek) in pri vseh njegovih poslovalnicah.

Dobava, prodaja.

Dobava moke. V pisarni intendature IV. Armijske oblasti u Zagrebu. (Jezuitski trg broj 4) se vrši dne 9. oktobra t. l. ob 11. dopoludne ofertalna licitacija glede dobave 5.200.000 kg pšenične moke (tipa 80%) za garnizije Ljubljana, Maribor, Celje, Zagreb in Osijek. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava nogavic in šalov. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se vrši dne 5. oktobra t. l. ob 11. uri dopoludne ofertalna licitacija glede dobave 12.000 parov bombažastih nogavic 9.000 parov volnenih nogavic in 4.000 volnenih šalov.

Dobava kotlarskega materiala iz bakra in medi. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje za dan 10. oktobra t. l. ob 10. uri dopoludne pismo ofertalno licitacijo glede dobave kotlarskega materiala iz bakra in medi (ležišča za lokomotive, bakrene cevi, bakrene pločevine, bakrena žica, medena žica in medena pločevina) Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Tržna poročila.

Padanje cen prašičem. V Vojvodini padajo dalje cene prašičem. V Vukovaru je bila živa teža za 1 kg 60 do 62 K, v Vinkovcih 60, v Novem Sadu 64—68, v Virovitici 58—62 K.

Veletrgovina

Miloš OSET

Maribor

nasproti glavnega kolodvora
priporoča gg. trgovcem po
najnižji ceni vse
špecerijsko in kolo-
nijalno blago.

Naslov za pisma in brzojav:
MILOŠ OSET, Maribor.

Telefon inter. 15.

Zahtevajte cenik.

Nabirajte pri vsaki priliki za
TRGOVSKI DOM!
Prispevke sprejema:
Trgovski dom, Ljubljana
Gradišča 17.

Borza.

Zagreb, devize: Dunaj 0'088—0'093, Berlin 4'625—4'925, Budimpešta 2'50—2'90, Bukarešt 41'50—43'50, Milan 278—283, London 66—67, Pariz 502'50—510'50, Praga 206—210, Švica 1241, Varšava 0'95—105, valute: dolar 64'50—66'50, avstr. krone 0'091, češke krone 200—208, funti 287—295, franki 495'50, marke 4'75 leji 40, švic. franki 1200—1240, lire 277. Jadranska banka 400—425. Ljubljanska kreditna banka 205—212'5. Ljubljanske strojne tovarne 175. Trboveljska premogokopna družba 300.

Beograd, devize: London 295, Pariz, 503—506, Newyork 60—65, Curih 1240—1247, Milan 281'50—282'50, Praga 208—212, Berlin 4'70—4'90, Dunaj 0'089—0'093, Budimpešta 2'70—2'75, Sofija 42—44, Bukarešta 45—47.

Curih: Berlin 0'3750, Newyork 535'25, London 23'65, Pariz 40'80, Milan 22'70, Praga 16'80 Budimpešta 0'2150, Zagreb 1'8250, Sofija 3'20, Varšava 0'067/8, Dunaj 0'0075, avstr. krone 0'007/8.

Berlin: Italija 6217'20—6232'80, London 6444'90—6458'10, Newyork 1458'17—1471'83, Pariz 11.136'05—11.163'95, Švica 27.265'85—27.334'15, Dunaj 1'78—1'82, Praga 4524'30—4535'70, Budimpešta 58'92—59'08, Sofija 848'90—850'10.

Fran Lukić

konfekcija za dame, gospode, dečke
in deklice se priporoča.
LJUBLJANA, pred Škofijo štev. 19.

Razglas.

Umetni in valčni mlin
Gašper-ja Podsedenshek
v Mozirju

je na novo predelan in opremljen z najboljšimi stroji. Izdelujem vse mlevske izdelke, ter imam vedno v zalogi vseh vrst najboljših moke. V veliki zalogi imam tudi pšenico in koruzo po najnižjih cenah. — Posebno se priporoča cenjenim trgovcem gornjegrajskega okraja, da blagovolijo kriti svoje potrebe iz domačega mlina.

Z odličnim spoštovanjem

Gašper Podsedenshek.

FRANCOSKI KROMPIR

100 kg franko jsl. meja frs 23— nudi
v vagonških nakladah

J. Lavrenčič & Cie., Strasbourg
1, Rue de la pierre large. — Brzojavni
naslov: „Slovenia Strasbourg“.

Samo na debelo!

Telef. inter. 247.

Samo na debelo!

Glavna zaloga tvornice LIPA-NILL vseh vrst kuvert, konfekcijskega in drugega papirja.

Zaloga vseh vrst cigaretnega papirja

Abadie, Club, Golub, Samum.

A. Lampret, Ljubljana

Krekov trg št. 10.

Manufaktura
na debelo

M. Hribernik Ljubljana
Sodna ul. 6

Velika zaloga in vsakovrstna izbira

Oglašajte v Trgovskem Listu!

Velika izbira otroških vozičkov, dvo-
koles in šivalnih strojev F. Batjel,
Ljubljana, Stari trg 28.

Sprejemajo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji. «Tri-buna» Tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4 — Zvo-narska ulica 1.